

Gedragsproblemen bij kinderen met een taalstoornis

F.W. Coster

De relatie tussen taal en gedrag is al langer een onderwerp voor onderzoek vanuit verschillende disciplines. Over de gedragsproblemen van kinderen met een specifieke taalstoornis was tot nu toe nog maar weinig bekend. Met een specifieke taalstoornis wordt een stoornis bedoeld die niet op zichzelf staat en niet samenhangt met andere problemen zoals slechthorendheid of cognitieve achterstanden. Juist bij deze groep kinderen kan de invloed van taalstoornis op het gedrag zuiver bestudeerd worden.

In het onderzoek is bij 154 kinderen met een specifieke taalstoornis in de leeftijd van 8, 10 en 12 jaar onderzocht wat de omvang van de gedragsproblematiek is, wat de aard van de gedragsproblemen is en welke kind- en opvoederfactoren een rol spelen. De kinderen zijn geselecteerd op de scholen voor slechthorende kinderen en kinderen met spraak- en/of taalproblemen. Het zelfbeeld van het kind, de gevoelens van ouders en opvoedingsproblemen zijn gerelateerd aan de voorkomende gedragsproblemen.

Gebruik is gemaakt van de Nederlandse versie van de Child Behavior Checklist. Negenenveertig procent van de onderzochte kinderen vertoonden volgens hun ouders of leerkracht gedragsproblemen. Beiden gaven aan dat de kinderen met een specifieke taalstoornis zich meer dan andere kinderen terugtrekken uit het contact met anderen en vertoonden geen agressief gedrag. In het algemeen wordt aangenomen dat de manifestatie van gedragsproblemen afhankelijk is van het temperament. Blijkbaar is bij de onderzochte groep de taalstoornis een sterkere determinant voor de aard van de gedragsproblemen dan het temperament. Van de 66 kinderen met gedragsproblemen worden 22 kinderen door zowel hun ouders als hun leerkracht als zodanig beoordeeld, 25 kinderen hebben alleen volgens hun ouders gedragsproblemen en 19 alleen volgens hun leerkracht. Hieruit werd geconcludeerd dat gedragsproblemen afhankelijk zijn van de situatie en van de personen waar het kind in die situatie mee te maken heeft. De wisselwerking tussen het kind en zijn omgeving werd bestudeerd door een aantal opvoeder- en kindfactoren te relateren aan de gedragsproblemen. Aan de ouders is gevraagd hoe ze het ervaren om een kind met een taalstoornis op te voeden. Verder is onderzocht of ouders van kinderen met

taalstoornissen en gedragsproblemen vaker een problematische opvoedingsstijl hantieren. Van de opvoedervariabelen vertonen 'onzekerheid over opvoeding' en 'globale psychische druk' een significante samenhang met de ernst van de gedragsproblemen van de kinderen. De problematische opvoedingsstijlen vertoonden geen samenhang. De opvoeding van een kind lijkt te worden verzaamd door de aanwezigheid van een specifieke taalstoornis, maar dit lijkt bij de ouders niet te leiden tot het hanteren van een opvoedingsstijl die gedragsproblemen bij kinderen kan veroorzaken. Het is nog onduidelijk of de gevoelens van onzekerheid en psychische druk tot de oorzaken van het probleemgedrag gerekend moeten worden of dat de gevoelens van ouders hiervan het gevolg zijn. Bij de kinderen is de Competentie Belevingsschaal voor Kinderen (CBSK) afgenomen. De kinderen bleken geen lager zelfbeeld te hebben dan hun leeftijdsgenootjes en voelden zich niet minder competent in de dingen die voor hen belangrijk zijn zoals sport, schoolvaardigheden, contact met andere kinderen, gedrag en uiterlijk. Dat de kinderen geen lager zelfbeeld hebben kan wellicht verklaard worden door het gegeven dat de kinderen speciaal onderwijs volgen. Het onderwijs is aangepast aan hun specifieke problemen en ze vergelijken zichzelf met kinderen die ook een taalprobleem hebben. Binnen de onderzoeksgroep zelf bleken juist de kinderen met gedragsproblemen zich minder competent te voelen in het contact met anderen. Dat betekent dat kinderen zich ook zelf bewust worden van hun problemen in de interactie met hun omgeving.

De uitkomsten van het onderzoek laten zien dat er een sterke relatie is tussen taalproblemen en gedragsproblemen. De relatie is complex, en bij het verklaren van de gedragsproblemen moet niet alleen de aandacht uitgaan naar het kind, maar moet ook de omgeving betrokken worden.

Samenvatting van het proefschrift 'Behavioural problems in children with specific language impairments'.

F.W. Coster

Verdedigd op 4 april 2001

Promotoren: prof.dr. S.M. Goorhuis-Brouwer,
prof. dr. H. Nakken en prof. dr. F.W.J. Albers

Dr. F.W. Coster
orthopedagoog
Academisch
Ziekenhuis Groningen
afdeling KNO
Hanzeplein 1
9713 GZ Groningen